

SLOVNICA

RABA LOČIL

KONČNA, NEKONČNA LOČILA:

Končna ločila stojijo na koncu povedi (pika, vprašaj, klicaj, pomišljaj in tri pike). Nekončna ločila pa stojijo na koncu dela povedi so: vejica, podpičje, dvopičje, tri pike in pomišljaj.

VEJICA V PROSTI IN ZLOŽENI POVEDI:

Vejico v prosti povedi pišemo med besedami in besednimi zvezami.

Primer: Za pripravo izleta so odgovorni naša učiteljica, učitelj za zgodovino, profesor Mazej in profesor Živič.

V zloženi povedi pa vejica povezuje povedi med seboj, lahko v enakovrednem razmerju ali v neenakovrednem.

Primer enakovrednega razmerja: Srečala sva se po dolgem času in povabil sem ga na sok.

Primer neenakovrednega razmerja: Srečal sem prijatelja, ki ga že dolgo nisem videl.

LOČILA V PREMEM GOVORU:

Premi govor je neposredno obnavljanje govora izraženo s spremnimi stavki in dobessednimi navedki. V premem govoru spremni stavki napovedujejo ali spremljajo dobessedne navedke, ti pa so od njih ločeni z narekovajem.

Primer: »Že veste, da bo prihodnji teden športni dan?« nenadoma reče učiteljica.

Maja se nasmehne: »Ali že vemo kam?«

RABA VELIKE ZAČETNICE:

PISAVA OSEBNIH LASTNIH IMEN:

Osebna lastna imena z veliko začetnico pišemo :

- Imena ljudi, živali, priimke in vzdevke.

Primer: Ivan Hribar, Ivan Grozni, Fifi, Rdeča kapica, mravlinček Ferdinand.

- Imena bajeslovnih in veroslovnih bitij:

Primer: Bog, Alah, Eros, Sveti duh. Prenesena poimenovanja: Devica, Najvišji.

- Imena prebivalcev:

Primer: Mariborčan, Ajdovka, Slovenci, Rom, Zemljan, Azijec.

PISAVA ZEMLJEPISNIH LASTNIH IMEN:

Zemljepisna lastna imena delimo na naselbinska in nenaselbinska.

- Naselbinska so imena mest, trgov, vasi in zaselkov (Celje, Vipava, Polhov Gradec, Zidani Most, Opatje selo, Selo pri Vodica).
- Nenaselbinska imena pa so vsa druga poimenovanja, imena ulic, pokrajin, držav, celin, rek, morij, gora, nižin, planetov, dolin in drugih zemljepisnih imen (Kosovelova ulica, Primorska, Slovenija, Evropa, Baltik, Trg svobode, Slovenske gorice, Južna Koreja, Severna Amerika, Tihi ocean, Julijske Alpe).

PISAVA STVARNIH LASTNIH IMEN:

Stvarna imena so poimenovanja za podjetja, ustanove, skupine, knjige, umetniška dela, lokale, vozila, industrijske znamke ipd. Enobesedna stvarna imena pišemo z veliko začetnico, pri večbesednih pa prvo besedo z veliko začetnico, drugo pa samo, če je sama po sebi lastno ime.

- Naslovi knjig in besedil (Labodje jezero, Jara gospoda).
- Imena prireditev (Ribiški dnevi, Zlata lisica).
- Imena ustanov (Hotel Lev, Pošta Slovenije).
- Imena nagrad (Borštnikov prstan).
- Imena občil in oddaj (Večer, Odmevi, Dnevnik).
- Imena izdelkov (tablete Aspirin, sadni sok Fruc).

DELJENJE BESED:

Včasih nas konec vrstice prisili k temu, da moramo besedo deliti. Za pravilno delitev pa sta poglavitni dve načeli. V vsakem delu besede mora biti en samoglasnik, okrog njega pa soglasniki in vsak del mora biti izgovorljiv.

Primeri: va-ja, več-čina ali večči-na, po-števanka lahko je poš-tevanka ali pa pošte-vanka, ali poštevan-ka.

PISAVA PREVZETIH BESED:

Prevzete besede so tiste, ki so prišle v slovenski jezik iz drugih jezikov, zaradi zemljepisne oziroma kulturne povezanosti. Delimo jih na:

- sposojenke: to so besede popolnoma prilagojene slovenskemu knjižnemu jeziku. Izgovarjamo, pregiblujemo in pišemo jih po naše (butik, garaža, bife, Pariz).
- Tujke: to so besede, ki so delno poslovenjene. Izgovarjamo in pregiblujemo jih po naše, zapis pa je tuji (jazz, chrysler, Stockholm, variete).
- Citatne: to so besede, ki v celoti ostajajo zveste izvirniku. Zapis, izgovor in slovnične lastnosti se ohranijo (ski open, ab ovo, citybike).

BESEDNI JEZIK:

Besedni jezik je osnovni način sporazumevanja z besedi.

SOCIALNE IN FUNKCIJSKE ZVRSTI:

Socialne zvrsti slovenskega jezika so različice izražanja jezika, ki so odvisne od družbene vloge in prostora. Socialne zvrsti jezika delimo na knjižno in neknjižno zvrst.

- Knjižno zvrst delimo na zborni jezik (je najvišja oblika knjižnega jezika, ki upošteva jezikovno normo) in knjižni pogovorni jezik (je različica knjižnega jezika, pri kateri sporočevalec ne upošteva popolnoma jezikovnih pravil).
- Neknjižne zvrsti delimo na prostorske in interesne.

Prostorske delimo še na pokrajinski pogovorni jezik (pokrajinski pogovorni jezik je zaznamovan s pokrajinskimi značilnostmi. Je izrazitejši v posameznih območjih, kamor se stekajo ljudje iz vasi, ki so izrazitejša narečna okolja) in narečja (narečja govori skupina ljudi na manjšem geografskem okolju).

Interesne govorice so oblike socialnih neknjižnih zvrsti, ki povezujejo ožje skupnosti ljudi. Te pa delimo še na: žargon (je jezik ljudi, ki jih druži poklic ali zanimanje za določeno stroko), sleng (je govorica mladih vseh starosti in se zelo hitro spreminja) in argo ali latovščina (je skrivni jezik določene ozke skupine na primer jezik prestopnikov narkomanov in drugih).

PREDNIKI SLOVENSKEGA JEZIKA:

Predniki slovenskega jezika so Indoevropski prajeziki, kamor so spadali Slovanski, Romanski in Germanski jeziki. Naš jezik slovenščina se je razvil iz južnega slovanskega jezika kamor spadajo tudi hrvaščina, srbsščina, makedonščina in bolgarščina. V vzhodne slovanske jezike spadajo ruščina, beloruščina in ukrajinščina. V zahodni slovanski jezik pa češčina, slovaščina, poljščina in lužička srbsščina.

Romanski jeziki so: italijanščina, francoščina, španščina, portugalščina, romunščina.

Germanski jeziki pa so: angleščina, nemščina, norveščina, švedščina, danščina, nizozemščina.

SPORAZUMEVANJE:

SPOROČANJE:

Sporazumevanje je izmenjava besedil, gre za tvorjenje in sprejemanje besedil v besednem ali nebesednem jeziku v ustni ali pisni obliki. Sporočanje je lahko govorno ali pisno.

DEJAVNIKI, FAZE, NAČELA SPOROČANJA:

Posamezni dejavniki sporazumevanja so: okoliščine (to so razmere, v katerih poteka sporazumevanje), okoliščine sooblikujejo sporočevalec, naslovnik, kraj in čas. Namen (sporočevalec ima določen cilj, ki ga želi s ciljem doseči pri naslovniku), tema (to je del snovi, o kateri govori besedilo), jezik (je način izražanja besedila), prenosnik (je način sporazumevanja, ki si ga sporočevalec izbere za prenos besedila) in besedilo (je osrednja enota sporazumevanja, lahko je ustno ali pisno).

Primer: okoliščine:

- Sporočevalec: mama.
- Naslovnik: sin.
- Kraj: dom.
- Čas: jutro.

Namen: poziv.

Jezik: besedni (vstani, ura je 6!), spremljajo ga tudi prvine nebesednega jezika (vonj po kavi, ptičje petje).

Prenosnik: ustni.

Tema: jutranje bujenje.

BESEDILO:

VLOGE IN VRSTE BESEDILA:

Besedilo je sporočilo, ki je smiselno povezano, urejeno in vsebinsko zaokroženo. Poznamo več vrst besedil:

- Umetnostno in neumetnostno besedilo (glede na namen in izbiro jezika). Umetnostno ne prenaša praktičnega sporočila, tem več estetsko doživljanje stvarnosti. Neumetnostno ima praktični namen in upoveduje resnično stvarnost.
- Govorjeno in zapisano besedilo (glede na izbiro prenosnika). Govorjeno besedilo je izraženo v zbornem pogovornem jeziku in narečjih. Vsebuje veliko prvin nebesednega jezika kretnja, mimika, barva glasu in drža telesa. Zapisano besedilo je preglednejše in trajnejše, praviloma se besedila pojavljajo samo v knjižnem jeziku. Spremljajo ga lahko oblike nebesednega jezika slike, fotografije, odstavki, različni tipi črk.

- Objektivno in subjektivno besedilo (glede na sporočevalčevo ubeseditveno stališče). Pri subjektivnem sporočanju sporočevalec izrazi svoje razmerje do ubesedenega. Pri objektivnem sporočanju pa sporočevalec poda samo resnične podatke o stvarnosti.
- Zasebno in javno besedilo (glede na družbeno vlogo sporočevalca in naslovnika). Zasebno besedilo je besedilo, ki je namenjeno določeni osebi, javno besedilo pa je namenjeno širši javnosti.
- Neuradno in uradno besedilo (glede na družbeno razmerje med sporočevalcem in naslovnikom). Uradno besedilo je besedilo, v katerem sta sporočevalec in naslovnik v neenakovrednih družbenih vlogah. Neuradno besedilo pa je tisto, v katerem sta sporočevalec in naslovnik v enakovrednih družbenih vlogah.

OBLIKOSLOVJE:

SPOZNAVANJE IN POIMENOVANJE BESEDNIH VRST:

Poznamo 8 besednih vrst.

	Besedna vrsta	Primer
1.	Samostalniška beseda – samostalnik. Posamostaljeni pridevnik Samostalniški zaimek	Teta, Justi, obzorje, deževnica Odrasli Mi, kdor
2.	Pridevniška beseda Pridevnik Pridevniški zaimek Števnik	Letni, najljubši, nov, zanimiv Moj, nekateri En, eden, prvi
3.	Glagol	Ugotavljam, vstrajati, spremenite
4.	Prislov	doma, letos, pametno
5.	Predlog	Pri, v, na
6.	Veznik	In, ki, ali
7.	Členek	res, tudi, sploh
8.	Medmet	uf

Besedne vrste so skupine besed z enakimi pomenskimi lastnostmi in enako vlogo v stavku.

SAMOSTALNIŠKA BESEDA:

Samostalniška beseda je beseda, ki neposredno ali posredno poimenuje osebo, rastlino, žival, stvar in pojem.

- Kategorije samostalnika:
- Sklanjatve samostalnika:
- Posebnosti 1. moške in 1. ženske in 1. srednje sklanjatve:
- Uvrščanje samostalnika v sklanjatve:
- Vrste samostalniških zaimkov in sklanjatve le teh:

Poznamo 3 kategorije samostalniške besede. To so: samostalnik, posamostaljeni pridevnik in samostalniški zaimek.

Samostalnik je vrsta samostalniške besede, ki neposredno poimenuje stvari in pojme.

Oblikovne lastnosti samostalnika so:

- Število (poznamo 3 števila ednina, dvojina, množina).
- Spol (ločimo moški, ženski in srednji spol).

- **Sklon (poznamo 6 sklonov:**
  - Imenovalnik (kdo ali kaj).
  - Rodilnik (koga ali česa).
  - Dajalnik (komu ali čemu).
  - Tožilnik (koga ali kaj).
  - Mestnik (o kom ali o čem).
  - Orodnik (s kom ali s čim).
- Sklanjatev: ločimo 3 skupine sklanjatev moško, žensko in srednjo.

SKLANJATVE

MOŠKA SKLANJATEV

Samostalnike razvrščamo v sklanjatvene vzorce na podlagi spola in končnice v rodilniku ednine. Samostalniki moškega in ženskega spola se sklanjajo na 3 različne načine, samostalniki srednjega spola pa na enega. Vsaka teh sklanjatev pozna še precej posebnosti. Primer običajne sklanjatve:

	1.			2.			3.
	Ednina	Dvojina	Množina	Ednina	Dvojina	Množina	Ed./dv./mn.
I	Korak-	Korak-a	Korak-i	Vojvod-a	Vojvod-i	Vojvod-e	APZ-
R	Korak-a	Korak-ov	Korak-ov	Vojvod-e	Vojvod-	Vojvod-	APZ-
D	Korak-u	Korak-oma	Korak-om	Vojvod-i	Vojvod-ama	Vojvod-am	APZ-
T	Korak-	Korak-a	Korak-e	Vojvod-o	Vojvod-i	Vojvod-e	APZ-
M	O korak-u	O korak-ih	O korak-ih	O vojvod-i	O vojvod-ah	O vojvod-ah	O APZ-
O	S korak-om	S korak-oma	S korak-i	Z vojvod-o	Z vojvod-ama	Z vojvod-ami	Z APZ-

IMOŠKA SKLANJATEV:

- Samostalniki, ki imenujejo bitja imajo v tožilniku končnico –a: brata, jazbeca.
- V rodilniku imajo lahko nekateri enozložni samostalniki tudi končnico –u: sinu, gradu, jezu. Večina enozložnih samostalnikov se v dvojini in množini podaljša z –ov-: sinovi, gradivo, jezovi.
- Nekateri samostalniki od R naprej izgubijo polglasnik: delavec, delavca...
- Nekaterim samostalnikom se osnova v odvisnih sklonih podaljša.

z-j-: taksija, Ketteja, gospodarja (vendar šotora, severa, požara).

s-t-: Toneta, očeta (toda ne Markota, Rudita).

z-n-: nageljna.

- Pri samostalnikih, katerih osnova se končuje na c, j, č, ž in š je namesto končnice –om končnica –em: s stricem, z žebljem, z bičem, z nožem (in ne s stricem, z žebljem, z nožem).
- Samostalnik dan ima v vseh sklonih razen v imenovalniku in tožilniku ednine nadomestno osnovo dne-: dan, dneva, dnevu...
- Samostalnik otrok ima v dvojini in množini precej posebnosti, najbolje, da si jih zapomnimo:

	Ednina	Dvojina	Množina
Imenovalnik	Otrok-	Otrok-a	Otroc-i
Rodilnik	Otrok-a	Otrok-	Otrok-
Dajalnik	Otrok-u	Otrok-oma	Otrok-om
Tožilnik	Otrok-a	Otrok-a	Otrok-e
Mestnik	O otrok-u	O otroc-ih	O otroc-ih
Orodnik	Z otrok-om	Z otrok-oma	Z otrok-i

II.MOŠKA SKLANJATEV:

- Samostalnike, ki jih uvrščamo v to sklanjatev (vojvoda, Luka, Mitja, vodja), lahko sklanjamo tudi po prvi moški sklanjatvi (vojvod-a, -a, -u, -a, -u, -om).

III.MOŠKA SKLANJATEV:

- Tudi te samostalnike lahko sklanjamo po prvi moški sklanjatvi. V tem primeru pišemo končnice z vezajem: APZ-ja, UNICEF-a.

ŽENSKA SKLANJATEV

	1.			2.			3.
	Ednina	Dvojina	Množina	Ednina	Dvojina	Množina	Ed/dv/mn
I	Lip-a	Lip-i	Lip-e	Perut-	Perut-i	Perut-i	Iris-
R	Lip-e	Lip-	Lip-	Perut-i	Perut-i	Perut-i	Iris-
D	Lip-i	Lip-ama	Lip-am	Perut-i	Perut-ma	Perut-im	Iris-
T	Lip-o	Lip-i	Lip-e	Perut-	Perut-i	Perut-i	Iris-
M	O lip-i	O lip-ah	O lip-ah	O perut-i	O perut-ih	O perut-ih	O Iris-
O	Z lip-o	Z lip-ama	Z lip-ami	S perut-jo	S perut-ma	S perut-mi	Z Iris-

I.ŽENSKA SKLANJATEV:

- samostalnika mati in hči imata od R naprej podaljšano osnovo: mati, matere, materi, mater, o materi, z materjo; hči, hčere, hčeri, hčer, o hčeri, s hčerjo.
- Samostalniki ženskega spola, katerih osnova se končuje na –ev (nar. breskev, ponev) od R naprej(razen v T)izgubijo polglasnik: bukev, bukve, bukvi, bukev, o bukvi, z bukvijo.
- V R dv. in mn. se pri nekaterih samostalnikih vriva polglasnik ali –i-: tekem, isker, žemelj; ladij
- Samostalnik gospa ima posebne končnice:

	Ednina	Dvojina	Množina
I	Gosp-a	Gosp-e	Gosp-e
R	Gosp-e	Gosp-a	Gosp-a
D	Gosp-e	Gosp-ema	Gosp-em
T	Gosp-o	Gosp-e	Gosp-e
M	O gosp-e	O gosp-eh	O gosp-eh
O	Z gosp-o	Z gosp-ema	Z gosp-emi

II. ŽENSKA SKLANJATEV

- pri nekaterih samostalnikih, zlasti enozložnih, se v nekaterih sklonih namesto-i- pojavi –e- . na primer v M :kosteh, rečeh, stvareh, močeh, brveh, poteh, nočeh.
- nekateri samostalniki imajo v O ed. in D dv. ter mn. končnico podaljšano z –i- :z ljubeznijo, s pesmijo, z mislijo.

SREDNJA SKLANJATEV

Samostalniki srednjega spola, katerih osnova se končuje na c, j, č, ž in š imajo namesto končnice –o, -om, -oma končnice –e, -em, -ema.

Oba načina sklanjatve.

	Ednina	Dvojina	Množina	Ednina	Dvojina	Množina
I	Mest-o	Mest-i	Mest-a	Polj-e	Polj-i	Polj-a
R	Mest-a	Mest-	Mest-	Polj-a	Polj-	Polj-
D	Mest-u	Mest-oma	Mest-om	Polj-u	Polj-ema	Polj-em
T	Mest-o	Mest-i	Mest-a	Polj-e	Polj-i	Polj-a
M	O mest-u	O mest-ih	O mest-ih	O polj-u	O polj-ih	O polj-ih
O	Z mest-om	Z mestoma	Z mest-i	S polj-em	S polj-ema	S polj-i

nekateri samostalniki imajo v vseh sklonih, razen v I in T, podaljšano osnovo:

- s –t-:teleta, dekleta, piščeta;
- s –s-:telesa, ušesa, očesa;
- z –n-:vimena, vremena, plemena, semena;
- v R dv. in mn. se pri nekaterih samostalnikih vriva polglasnik, pred –j pa tudi –i-: kraljestev, pisem, morij, obzidij.

SAMOSTALNIŠKI ZAIMEK:

Samostalniški zaimek so samostalniške besede, ki posredno poimenujejo bitja, stvari ali pojme.

Poznamo: osebne (jaz, ti, on, midva, mi...) in neosebne samostalniške zaimke. Kot osebne poznamo še povratno osebne (sebe, sebi, tebi...), neosebne pa razdelimo na: vprašalni (kdo, kaj), oziralni (kdor, kar), nedoločni (nekdo, nekaj), nikalni (nihče, nič), poljubnostni (kdo, kaj). Zaimki imajo enake slovnične lastnosti kot samostalniki, zato jim lahko določimo sklon, spol in število, osebnim zaimkom pa tudi osebo. Osebni zaimki poznajo 3 oblike:

- Naglasno (mene, tebi, njega, sebe); uporabljamo jo, kadar želimo osebni zaimek poudariti.
- Naslonsko (me, ti, ga, se), in sicer v R, D in T; uporabljamo jo, kadar osebnega zaimka ni treba posebej poudariti.
- Navezno (zame, predte, preden, nadse); uporabljamo jo, kadar zaimek povežemo z nekaterimi predlogi.

Poznamo tudi povratni osebni zaimek. Uporabljamo pa ga, kadar se dejanje v povedku nanaša na osebek: Alma je kupila kostanj samo sebi.

PRIDEVNIŠKA BESEDA:

Pridevniške besede so tiste besede, ki neposredno ali posredno poimenujejo lastnosti, vrsto, svojino in količino samostalnika, ob katerem stojijo.

Delimo jih na pridevnik, pridevniški zaimek in števnik.

NAČIN PREGIBANJA PRIDEVNIŠKE BESEDE:

Pridevniške besede so pregibne, zato se jim spreminjajo slovnične lastnosti (sklon, spol, število). Stojijo ob samostalniku in se z njim slovnično ujemajo.

Primer: visoko drevo (je oboje srednjega spola v I in v ed.) je zastiralo pogled na vaško cerkev (oboje je ženskega spola v T in ed.).

VRSTE PRIDEVNIKA:

Pridevnikov je več vrst:

- lastnostni (nov, močan, izjemen) vprašamo se kakšen.
- Vrstni (strateški, grajski) vprašamo se kateri.
- Svojilni (Leslijev, očetov) vprašamo se čigav.

KATEGORIJE PRIDEVNIKA:

SKLANJANJE, STOPNJEVANJE PRIDEVNIKA:

Nekateri pridevniki imajo v vseh sklonih in številih isto končnico na primer poceni- nič, - nič, - nič. Nekatere lastnosti pa so značilne samo za pridevnike to je stopnjevalnost in določnost.

- Stopnjevalnost: To slovnično lastnost imajo lastnostni pridevniki. Ločimo dve vrsti stopnjevanja.
  - a. tritopenjsko (nov, novejši, najnovejši). Pridevniki izražajo različno mero lastnosti. Stopnje pridevnika so osnovnik (lep, tih, debel, zelen), primernik (lepši, tišji, debelejši, bolj zelen) in presežnik (najlepši, najtišji, najdebelejši, najbolj zelen).
  - b. Dvostopenjsko (drag, predrag). Pridevniki izražajo neenakost med dvema primerjanima stopnjama.
- Določnost: Pri lastnostnih pridevnikih moškega spola poznamo nedoločno (na primer mlad- nič fant) in določno obliko mlad-i fant).

KDAJ SE UPORABLJA DOLOČENA OBLIKA PRIDEVNIKA:

Določno obliko pridevnika rabimo takrat, kadar označimo že znano lastnost (dva klobuka imam, belega in rjavega. Beli mi je ljubši), in za zaimki (tisti popadljivi pes, naš veliki fant). V pogovornem jeziku izražamo določnost s členom ta (ta velik sin).

ŠTEVNIK, VRSTE:

To so besede, s katerimi štejemo oziroma izražamo količino.

Poznamo več vrst števnikov:

- Glavni (eden, pet, tisoč) in ločilni (dvoje, petero), vprašalnica je koliko. V našem razredu je osemindvajset dijakov.
- Vrstilni (prvi, peti, tisoči), vprašamo se kateri po vrsti. Vrstilni števniki izražajo položaj v vrsti ali skupini. Določimo jim lahko spol, sklon, število (četrti razred, nastopati na tekmovanju).

- Množilni (enojen, dvojen) in ločilni (dvoja, petera), vprašamo se kolikem. Čevlji za vsakdanjo rabo imajo enojne podplate, hribovski pa dvojne.

PREPOZNAVANJE PRIDEVNIŠKIH ZAIMKOV:

Pridevniški zaimki nadomeščajo pridevnike oziroma stvarnost poimenujejo posredno. Poznamo osebne (svojilni: moj, tvoj, njihov), (povratno svojilni: svoj) in neosebne (vprašalni: kakšen, kateri, čigav, koliko), (oziralni: kakršen, kateri, kolikor), (nedoločni: nekakšen, neki, nekoliko), (nikalni: nikakršen, noben, nič) in (kazalni: tak, ta, tisti, oni, toliko).

Pri rabi pridevniških zaimkov moramo biti pozorni na posebnosti:

- zaimek svoj uporabljamo, kadar se ta nanaša na osebek: Matjaž je srečal **svojo** sestrično. Toda: Srečala sem **njegovo** sestrično.
- Oziralni zaimek ki uporabljamo v večini primerov, kateri pa zlasti za predlogi: Smučiči, **ki** si jih kupil lani, so že zastarele. Sorodniki, **o katerih** sem ti že govorila, so nas povabili na obisk.
- Kazalni zaimek ta uporabljamo za bližnjo stvar, tisti in oni pa za bolj oddaljeno: **ta** dan si bom zapomnil po sreči, ne tako kot **tistega**, ko sem si zvil gleženj.

GLAGOL:

To so besede, ki poimenujejo dejanje (povabi), stanje (stojim), dogajanje (kupujem), zaznavanje (nisem doživel) in razmerje (moram). Glagol je pregibna besedna vrsta in ima naslednje lastnosti:

- Osebo (prvo, drugo, tretjo) npr. Čaka-m, čaka-š, čaka-).
- Število (ednino, dvojino, množino npr. pride-m, pride-va, pride-mo).
- Čas (sedanjik, prihodnjik, preteklik in predpreteklik npr. pišem, bom pisal, sem pisal, sem bil pisal).
- Naklon (povedni, velelni, pogojni npr. vzamem, vzemi, bi vzel).
- Vid (dovršni in nedovršni glagoli po trajanju omejeni ali neomejeni glagoli npr: pridem, prihajam).

Nekateri glagoli izražajo osebo, drugi pa ne, zato jih delimo na:

- osebne glagolske oblike: prepoznamo jih po tem, da je dejanje pripisano neki osebi in, da se spregajo. Z dodajanjem posebnih končnic se menjavajo njihove slovnične lastnosti npr. Povabi-m, povabi-š, povabi-).
- Neosebne glagolske oblike: Se ne spregajo in ne izražajo drugih slovničnih lastnosti. Med njih uvrščamo:
  - a. Nedoločnik: hoditi, verjeti, razumeti, strinjati se, moči, streči.
  - b. Namenilnik: hodit, verjet, razumet, iskat, streč.
  - c. Opisni deležnik na-l, ki je del zloženih oblik za povedni in pogojni naklon v vseh časih: hodil-a,-o-, verjela-i, razumeli-e, se strinjali. V zloženih oblikah lahko iz opisnega deležnika razberemo tudi spol.
  - d. Trpni deležnik, s katerim tvorimo trpne povedi: iskan,-a-o, tepen,-a-o, delan,-a-o, pripet,-a-o.

PREDLOG:

Predlog je besedna vrsta, ki izraža razmerje med neenakovrednimi besedami ali besednimi zvezami.

Predlog **v** označuje gibanje v notranjost, gibanje navzven pa označuje predlog **iz**; predlog **na** pomeni gibanje vez nečesa, gibanje navzdol pa predlog **z-s**.

Primer: Grem v Ljubljano. Vračam se iz Ljubljane. Vzpne se na Jalovec. Spuščamo se z Jalovca.

VEZNIK:

Vezenik je besedna vrsta, ki izraža razmerje med enakovrednimi besedami, besednimi zvezami in stavki, ter med neenakovrednimi stavki. Vezeniki izražajo razmerja med prvinami predmetnosti in sicer enakovredna, to je priredna razmerja (in, kajti, ali, toda pa) in neenakovredna, to je podredna razmerja (ker, da, ko, če, češ da, ki). Primer prirednega veznika, ki povezuje besede

Primer (Peter in Manja. Sivo ali črno in stavke Sproti si urejaj zapiske in preverjaj svoje znanje). Priredni vezniki pa samo stavke.

Primer (bolje je, da sproti urejaš zapiske).

MEDMET:

Medmet je besedna vrsta, ki izraža sporočevalčevo doživljanje stvarnosti: začudenje, veselje, zadrego itd: hi, oh, joj, ej, no. Nekateri posnemajo glasove živali: čiv čiv, mijav, bim bam bom, nekateri izražajo ukaze: marš, pst, na. Z medmeti tudi navezujemo ali ohranjamo stike z ljudmi: na svidenje, ojla, zbogom. Pogosti so predvsem v govorjenih besedilih.

ČLENEK:

Členek je besedna vrsta, ki izraža sporočevalčevo vrednotenje stvarnosti in nosijo pomenske odtenke delov sporočila npr. Le, tudi, menda, seveda, saj. Po členu se ne moremo vprašati, ampak jih lahko zamenjujemo s stavki, saj z njimi strnemo besedilo primer: Air Jordan je v elementu, kot je bil že pred časom. Air Jordan je **spet** v elementu.

PRISLOV:

Prislov je besedna vrsta, ki poimenuje kraj, čas, način in vzrok. Poznamo več prislovov:

- krajevni (gori, domov, povsod, vprašalnice so kje, kam, kod).
- Časovni (danes, lani, vprašalnica kdaj).
- Načinovni (domiselno, potihoma, vprašalnica kako).
- Vzročni (nalašč, zatorej, vprašalnica zakaj).

Okoliščine pa lahko poimenujemo tudi posredno s prislovnimi zaimki, ki so:

- krajevni (tam, nekam, tod).
- Časovni (takrat, kadar).
- Načinovni (tako, kakor, nekako).
- Vzročni (zato).

POMENOSLOVJE IN BESEDOSLOVJE:

KAJ SO TO SOPOMENKE?

Primer: V kratkem besedilu o graditvi gradov sporočevalec uporablja različne glagole: **so začeli rasti** (gradovi8), **so gradili** (gradove), **so začele vznikat** (palače), **so zrasli** (dvorci)... To so sopomenke, vendar nekatere med njimi ohranijo prvoten pomen, nekatere pa so uporabljene v prenesenem pomenu.

1. Prvotni pomen besed: Primeri: Pazi na kaktusov bodice. Iz kleti nosimo drva v košu. V bližnjem potoku so lovili rake.

2. Preneseni pomen besed: Primeri: V njegovih besedah je čutiti bodice. Prinašam vam cel koš novic. Na, pa je šlo vse rakom žvižgat.

STILNA ZAZNAMOVANOST BESED:

Po stilni vrednosti imamo nezaznamovane besede, to so tiste besede, ki jih lahko rabimo v vseh okoliščinah. (Vsakemu je dodelil delo. Utrujen sem. Fantje so začeli skakati. Mirč je dober človek) in slogovno zaznamovane besede, to so tiste besede, ki jih spremljajo dodatni pomenski odtenki in jih uporabljamo samo v določenih okoliščinah. (Vsakemu je dodelil business. Zmatran sem. Malčki so začeli skakati. Mirč je faca). Pri zaznamovanih besedah poznamo čustveno zaznamovane in čustveno nezaznamovane besede.

BESEDNE ZVEZE (FRAZEMI PREGOVORI):

Večbesedno poimenovanje imenujemo besedna zveza.

Primer: kuhinski pult (priprava za določen namen). Poznamo proste besedne zveze (Majhen pult. Dolg nos. Mihcu obriši nos prosim.) in stalne besedne zveze (Komandni pult. Orlovski nos. Kar obrisal se je pod nosom). V stalnih besednih zvezah včasih dobimo presenetljiv pomen in si ga ne smemo razlagati dobesedno.

Frazem imenujemo stalno besedno zvezo, katere pomena ni mogoče napovedati iz njenih delov.

Če je frazem del povedi, je to **reklo**: pogovoriti se na 4 oči, metati oči za kom, gledati se iz oči v oči.

Če je frazem poved, je **rečenica**: resnica v oči bode.

Rečenice, ki jih poznamo kot življenske modrosti so **pregovori**. Daleč od oči, daleč od srca. Vrana vrani ne izključe oči.

GLASOSLOVJE:

FONEMI SLOVENSKEGA JEZIKA, ZAPISOVANJE FONEMOV:

Fonemi Slovenskega jezika sami po sebi nimajo pomena, ampak ga razločujejo. To pomeni, da z drugimi glasniki spreminjajo besedam pomen. Foneme drugače imenujemo še glasniki. Glasnikov je v Slovenskem jeziku 29, zapisujemo pa jih s 25 črkami.

GLASOVNE PREMENE (ASIMILACIJA, PREGLAS):

Glasnike delimo na samoglasnike in na soglasnike. Te pa na zvočnike in nezvočnike. Nezvočnike pa na zveneče in nezveneče glasnike. Samoglasnik je zveneči glasnik največje odprtostne stopnje, ki je tudi nosilec zloga. Naglasno mesto pa je del besede, ki je naglašen in zato izgovorjen izraziteje.

Primer: Glasba, Janez, sobota. Naglasno mesto zaznamujemo z naglasnimi znamenji:

- Ostrivec (a, e´, i´, o´u´) je dolg samoglasnik (pri e-in o-jevskih glasnikih tudi ozek)-me´sto.
- Strešica je pri o-in e-glasnikih dolg in širok izgovor. Sova.
- Krativec je kratek samoglasnik kup, pri –e-in o-jevskih glasnikih tudi širok (koš).

Večina besed v Slovenskem jeziku ima en sam naglas, nekatere tvorjene besede (zloženke, sestavljenke, sklopi) lahko imajo tudi več naglasov (sivomoder, prazgodovinski). Precej besed v Slovenščini pa nima naglasa, zato jih imenujemo naslonke ali brezglasnice. Ponavadi jih

izgovarjamo skupaj z naglašeno besedo, ki jim sledi (na, v, pri, ob, in, ker, ki, bom, bi, ne bi, sem, so, ji, jo, jih, te, ta).

Soglasnik pa je glasnik srednje in majhne odprtostne stopnje. Delimo jih na zvočnike (m, n, r, l, v in j) in nezvočnike. Eni so zvoneči (b, d, g, z, ž, đ), drugi nezvoneči (p, t, k, s, š, č, c, h, f). Nekateri nezvoneči se pariyo z zvonečimi p-b, t-d, k-g, s-z, š-ž, č-đ. To so nekatere izgovorne spremembe drugače imenovane premene (vrabček prebereš vrapček, svatba prebereš svadba, mož prebereš moš, dvig prebereš dvik). Nekatero premeno upošteva tudi pravopis

- (š)ki, (š)tvo je moški, viteški, loški (izpeljanke iz log, vitez, mož).
- (sti) je gristi, lesti, tvesti (v sedanjski obliki lezem, grize, tvezem).

BESEDOTVORJE, SKLADNJA:

BESEDOTVORNI NAČIN:

Besede glede na tvorjenost: Poznamo netvorjenke (slika, miza, soba, okno) in tvorjenke (sličica, slikar, poslikava, mizica, mizar, omizje, sobni, soboslikarstvo, okence, podoknica). Netvorjenka je beseda, ki ni nastala iz druge besede oziroma besedne zveze. Tvorjenka pa je beseda, ki je nastala iz druge besede oziroma besedne zveze. Netvorjenke so sestavljene samo iz osnove in končnice, tvorjenke pa imajo poleg korena in končnice še posebne dele.

Najpogostejši način tvorjenja besed je izpeljava. Novo besedo dobimo tako, da podstavi dodamo pripono (majhno dekle deklica).

Zlaganje je način tvorjenja, kjer večdelno podstavo povežemo z medpono (tak, ki je bosih nog bosonog).

Pri sestavljanju stoji predpona pred podstavo (nižji odbor pododbor).

BESEDOTVORNI ALGORITEM:

V sleherni tvorjenki prepoznamo 2 dela. Prvega imenujemo podstava, ta del nam pove, kaj je bilo prvotno dano, drugega pa imenujemo obrazilo in nam pove, s čim je bila tvorjena nova beseda. Obrazil je več vrst

- Predpona stoji pred podstavo (**zaigrati**, **podporočnik**).
- Pripona stoji za podstavo (**igrača**, **deklica**).
- Medpona stoji med deli večdelne podstave (**žaloigra**, **častihlepen**, **svoje glavost**).

STAVEK IN VRSTE STAVKOV:

Stavek so besede zbrane okrog osebne glagolske oblike. Nekateri posebni stavki so izjeme, saj nimajo osebne glagolske oblike na primer: naslovi, vzkliki, pozdravi. Rečemo jim **pastavki**. Posebna stavčna oblika je tudi **polstavek**. Navadno dopolnjuje glavni stavek in je od njega ločen z vejico. Jedro polstavka je neosebna glagolska oblika ali pridevnik. Odšel je, vriskajoč na ves glas.

POVED:

Poved je zaokrožena množica pomensko in oblikovno urejenih besed. Poved lahko sestavlja en stavek. Taka poved je enostavna (bodi močan in zdrav), ali večstavna. Taka poved je večstavna ali zložena (raziskave na Finskem so dokazale, da ukvarjanje s športom v otroštvu odlično vpliva na moč kosti v poznejšem življenju).

PRIREDJE IN PODREDJE:

V priredni povedi so stavki medseboj v enakovrednem razmerju. To pomeni, da bi vsak od stavkov, ki sestavlja poved stal samostojno.

Poznamo več vrst priredij:

Priredje	Razmerje med deli	Vezniki	Primer
Vezalno	Dopolnjevalni del izraža zaporedje, hkratnost	In, ter, pa	Hodi in gleda. Hodi, gleda in si zapisuje misli.
Stopnjevalno	Dopolnjevalni del vsebinsko stopnjuje prvega.	Niti-niti, ne-ne, ne samo, ampak tudi	Niti ne riše, niti ni tiho. Žena ni samo marljiva, ampak je tudi vedno pripravljena pomagati.
Ločno	Dopolnjevalni del podaja izbirno možnost	Ali-ali, bodisi-bodisi	Ali bri, ali poslušaj.
Protivno	Dopolnjevalni del izraža vsebinsko nasprotje prvemu	A, toda, vendar, pa, ampak, temveč, namreč	Je majhna, toda prebrisana.
Posledično	Dopolnjevalni del izraža posledico	Zato	Danes se je zjasnilo, zato je zasnežena pokrajina zelo lepa.
Pojasnjevalno	Dopolnjevalni del pojasnjuje prvega.	Saj, namreč, kajti	Obleci se, kajti hladno postaja.
Sklepalno	Dopolnjevalni del izraža sklep.	Torej	Star je 17 let, torej hodi v tretji letnik.

Podredje je zveza najmanj dveh stavkov, ki medseboj nista v enakovrednem razmerju. Eden od stavkov je glavni, drugi pa ga dopolnjuje. Tega imenujemo odvisnik. Z vprašalnici glavni stavkov določimo podredne stavke odvisnike.

Primer: Vsako drevo, **ki ga je upognila kraška burja**, lahko vidimo kot umetniško stvaritev. Vsako **od burje upognjeno** drevo, lahko vidimo kot umetniško stvaritev. Zato odvisne stavke imenujemo po stavčnih členih, ki jih nadomeščajo.

Odvisnik	Vprašalnica + glavni stavek	Veznik	Primer
Osebkov odvisnik	Kdo ali kaj	Kdo, kar, kdo, ali, da, kako	Ni mogoče, da bi prišel. Ugaja mi, kar si napisal.
Predmetni odvisnik	Koga ali česa, komu ali čemu, koga ali kaj, pri kom ali pri čem, s kom ali s čim.	Kogar, kar, da, ali, kaj, kot, če	Zelo rad slišim, kako si požete ljudske pesmi. Otroci se premalo zavedajo, da nanje prežijo nevarnosti.
Prislovno določilni	Kam, kje, kod, kdaj, do kdaj, kako, zakaj,	Kjer, kamor, ko, kadar, dokler, od	Kjer Donava bistri pridruži se Savi.

	kljub čemu, čemu, s kakšnim namenom, pod katerim pogojem	kdaj, medtem ko, ne da, kakor da, kot da, tako da, ker, čeprav, če tudi, da, če	Kadar berem Gradnikove pesmi, se te spomnim. Podobna sta si, kot bi bila dvojčka. Ker sem se trudil, mi ne smeš zameriti. V toplice gre, da si opomore. Kaj dobiš, če narišeš 3 enake stranice?
Prilastkov odvisnik	Kakšen, kateri,	Ki, kateri, da	Ana, ki je lani prišla k nam, ima hčerko, o kateri govorijo samo dobro.

SKLADENSKA RAZMERJA STAVČNIH ČLENOV IN STAVČNI ČLENI:

Stavčni členi so deli stavka z značilno obliko, vprašalnico in pomenom. Glavni stavčni členi so

- povedek: vprašalnica. Kaj se dogaja? primer: Martin je **prišel**.
- Osebek: vprašalnica. Kdo ali kaj +povedek? primer: **Neža** premišljuje.
- Predmet: vprašalnica koga ali kaj, koga ali česa, lomu ali čemu, pri kom ali pri čem, s kom ali s čim +povedek? Primer: Ana piše **pismo**.
- Prislovno določilo: vprašalnica kdaj, kje, kako, zakaj +povedek? Primer: Miha se je vrnil **zgodaj**.

Ob glavnih stavčnih členih poznamo še njihove dele. Primer:

- Ob osebkju, predmetu in prislovnem določilu stoji prilastek (mirna deklica, potniški vlak, novi plašč).
- Ob povedku pa povedkovo določilo in povedkov prilastek (je utrujena, se je vrnila utrujena).

PREMI IN ODVISNI GOVOR:

Kadar sporočevalec v besedilu dobesedno obnavlja nek dogodek, tak način govora imenujemo premi govor. Spremni stavki napovedujejo ali spremljajo dobesedne navedke, ti pa so ločeni znarekovaji. Kadar pa sporočevalec poroča o dogajanju posredno, imenujemo poročani ali odvisni govor. Jezikovno je sicer maj zahtevno, hkrati pa manj pregledno. Odvisni govor je tek, saj sporočevalec pripoveduje o pogovoru, premi govor je veliko bolj razgiban, jasen in živahen.

ZVRSTNOST SLOVENSKEGA JEZIKA (SOCIALNE IN FUNKCIJSKE ZVRSTI):

Socialne zvrsti so različice izražanja jezika, ki so odvisne od družbene vloge in prostora. Imamo knjižno zvrst in neknjižno zvrst. V knjižnem jeziku so pisane vse strokovne, znanstvene in leposlovne knjige, revije, časopisi, uradni dopis, in poslovna pisma. Uporablja se v šolah, javnih ustanovah in sredstvih javnega obveščanja. Knjižni jezik ima dve različici: zborni in knjižni pogovorni jezik. Zborni jezik je najvišja oblika knjižnega jezika, ki upošteva jezikovno normo. Najpogosteje se uporablja v pisni obliki. Knjižni pogovorni jezik je različica knjižnega jezika, pri katerih sporočevalec ne upošteva popolnoma jezikovnih pravil.

V govorni različici gre za kršitev jezikovne norme, ker je ta oblika jezika posledica nepopolne rabe slovničnih, pravopisnih in pravorečnih pravil.

Neknjižne jezikovne zvrsti pa so prostorske in interesne. Prostorske imamo pokrajinski pogovorni jezik (je določena različica neknjižnega jezika) in narečja (neknjižna socialna zvrst, ki jo govorijo na manjšem geografskem območju). Interesne govornice pa ljudje govorijo v posameznih skupinah, povezanih zaradi podobnih interesov (žargon, sleng in argo).

POZNAVANJE LITERARNE TEORIJE; PREPOZNAVANJE BESEDNIH IN GLASOVNIH FIGUR

STALNE BESEDILNE VRSTE

Besedila, ki jih tvorimo v sporazumevanju in imajo skupne lastnosti imenujemo besedne vrste, povezujejo jih zunanja oblikovanost, vsebina, namen in jezikovne značilnosti. Z njimi se sporazumevamo v zasebnem in javnem življenju, v strokovnih ali uradovnih krogih, jih beremo, poslušamo, tvorimo in sprejemamo. Besedilne vrste so:

1. **Pogovor:** je govorno besedilo, v katerem 2 ali več sogovorcev izmenjujejo svoja mnenja in misli.
2. **Predstavitev:** je besedilo, s katerim sporočevalec seznanja naslovnika z lastnostmi, vzroki za nastanek, razvojem in drugimi značilnostmi neke stvarnosti.
3. **Opis:** Je natančno seznanjanje naslovnika z značilnostmi nekega predmeta ali pojava.
4. **Oznaka:** Je besedilo, v katerem sporočevalec izraža svoje mnenje o lastnostih in ravnanju neke osebe na podlagi njenih dosežkov.
5. **Razglednica:** Je kartonček s sliko na eni strani namenjen za krajša sporočila po pošti.
6. **Voščilo:** Je besedilo, s katerim sporočevalec izrazi naslovniku dobre želje ob prazniku.
7. **Čestitka:** Je besedilo, s katerim sporočevalec izrazi naslovniku veselje nad njegovim uspehom ali pomembnem dogodku.
8. **Pismo:** Je dalše sporočilo, ki ga pošiljamo po pošti ali elektronski pošti.
9. **Obvestilo:** Je besedilo, s katerim sporočevalec sporoča informacije o določeni stvarnosti.
10. **Obrazci:**
  - Obrazec je natisnjen list s splošnim besedilom in rubrikami za ustrezne podatke.
  - Prijavnica je obrazec, s katerim se prijavimo za določeno dejanje.
  - Naročilnica je obrazec, s katerim naročimo določeno blago ali storitev.
  - Poštni in bančni obrazci: obrazec, položnica: je obrazec, s katerim na določen račun ustanove nakazujemo denar.
11. **Reklama:** je besedilo, ki opozarja na določen izdelek, z namenom, da privabi kupce.
12. **Novica ali vest:** je publicistično besedilo, ki javnost obvešča o nečem novem.
13. **Uradni pogovor:** je govorno besedilo, ki poteka v uradnih javnih okoliščinah.
14. **Življenjepis:** Je besedilo, v katerem sporočevalec pripoveduje o dogodkih iz življenja po resničnem časovnem zaporedju. Uradni življenjepis: Je besedilo, v katerem sporočevalec pripoveduje o pomembnih dogodkih iz svojega življenja.
15. **Opravičilo:** Je besedilo, s katerim sporočevalec naslovniku pojasni, zakaj ni izpolnil svojih obveznosti.
16. **Zahvala:** Je besedilo, s katerim sporočevalec izraža hvaležnost za naslovnikovo dejanje.
17. **Sožalje:** Je besedilo, s katerim sporočevalec ustno izrazi sočutje ob izgubi naslovniku ljube osebe. Sožalno pismo je besedilo, s katerim sporočevalec pisno izrazi sožalje ob smrti naslovniku ljube osebe.

18. **Prošnja:** Je besedilo, s katerim želi sporočevalec nekaj pridobiti. Na primer: štipendijo, službo, denarno pomoč...
19. **Obvestilo:**
- Športni spored je besedilo, v katerem so po določenem zaporedju navedeni športni dogodki.
  - Telefonski imenik je seznam telefonskih naročnikov z njihovimi številkami in naslovi.
  - Teletekst: je prenos informacij po televiziji.
  - Javno obvestilo je obveščevalno besedilo, ki je namenjeno javnosti.
  - Kulturni program je javno obvestilo, ki obvešča o kulturnih dogodkih.
20. **Poročilo:** Je publicistično besedilo, ki natančno predstavi okoliščine in potek dogajanja.
21. **Poljudnoznanstveni članek:** Je besedilo, v katerem sporočevalec prikaže strokovno temo širšemu krogu.
22. **Opis delovnega postopka:** Je besedilo, v katerem je delovni postopek opisan po korakih, ki privedejo do določenega cilja.
23. **Delovni dnevnik:** Je vrsta dnevnika, v katerem dijak vpisuje pridobivanje znanja pri praktičnem pouku.
24. **Spletna stran:** Je dokument v računalniku dosegljiv vsem uporabnikom medmrežja.
25. **Predstavitev naprave:** Je besedilo, v katerem sporočevalec opisuje predmet in njegovo delovanje.
26. **Predstavitev postopka:** Je besedilo, v katerem so natančneje pojasnjene posamezne faze postopka.
27. **Strokovno poročilo:** Je besedilo, ki predstavi dogajanje s strokovnega področja.
28. **Vabilo:** Je besedilo, v katerem sporočevalec naslovnika nekam vabi.
29. **Pooblastilo:** Je besedilo, v katerem sporočevalec drugi osebi podeli pravico, da v njegovem imenu opravlja določena uradna dejanja.
30. **Potrdilo:** Je besedilo, v katerem sporočevalec potrjuje svoja dejanja.
31. **Ponudba:** Je besedilo, v katerem sporočevalec naslovniku ponuja blago ali storitev.
32. **Pritožba:** Je besedilo, v katerem sporočevalec izrazi svoje nezadovoljstvo nad neprimerno storitvijo.
33. **Zapisnik:** Je poročilo, o uradnem sestanku skupine ljudi.
34. **Ocena:** Je utemeljevalno besedilo, v katerem sporočevalec vrednoti dogajanje.

KAZALO:	
RABA LOČIL.....	1
Končna, nekončna ločila:.....	1
Vejica v prosti in zloženi povedi:.....	1
Ločila v premem govoru:.....	1
RABA VELIKE ZAČETNICE:.....	1
Pisava osebnih lastnih imen:.....	1
Pisava zemljepisnih lastnih imen:.....	1
Pisava stvarnih lastnih imen:.....	2
DELJENJE BESED:.....	2
PISAVA PREVZETIH BESED:.....	2
BESEDNI JEZIK:.....	2
Socialne in funkcijske zvrsti:.....	2
Predniki slovenskega jezika:.....	3
SPORAZUMEVANJE:.....	3
Sporočanje:.....	3
Dejavniki, faze, načela sporočanja:.....	3
BESEDILO:.....	3
Vloge in vrste besedila:.....	3
OBLIKOSLOVJE:.....	4
SPOZNAVANJE IN POIMENOVANJE BESEDNIH VRST:.....	4
Samostalniška beseda:.....	4
SKLANJATVE.....	5
MOŠKA SKLANJATEV.....	5
i.moška sklanjatev:.....	5
ii.moška sklanjatev:.....	6
iii.Moška sklanjatev:.....	6
ženska sklanjatev.....	6
i.ženska sklanjatev:.....	6
ii.ženska sklanjatev.....	7
Srednja sklanjatev.....	7
Samostalniški zaimek:.....	7
PRIDEVNIŠKA BESEDA:.....	8
Način pregibanja pridevniške besede:.....	8
Vrste pridevnika:.....	8
Kategorije pridevnika:.....	8
Sklanjaje, stopnjevanje pridevnika:.....	8
Kdaj se uporablja določena oblika pridevnika:.....	8
Števniki, vrste:.....	8
Prepoznavanje pridevniških zaimkov:.....	9
GLAGOL:.....	9
PREDLOG:.....	9
VEZNIK:.....	10
MEDMET:.....	10
ČLENEK:.....	10
PRISLOV:.....	10
POMENOSLOVJE IN BESEDOSLOVJE:.....	10
Kaj so to sopomenke?.....	10
Stilna zaznamovanost besed:.....	11
Besedne zveze (frazemi pregovori):.....	11

GLASOSLOVJE:.....	11
Fonemi Slovenskega jezika, zapisovanje fonemov:.....	11
glasovne premene (asimilacija, preglas):.....	11
BESEDOTVORJE, SKLADNJA:.....	12
Besedotvorni način:.....	12
Besedotvorni algoritem:.....	12
Stavek in vrste stavkov:.....	12
Poved:.....	12
Priredje in podredje:.....	13
Skladenska razmerja stavčnih členov in stavčni členi:.....	14
Premi in odvisni govor:.....	14
ZVRSTNOST SLOVENSKEGA JEZIKA (SOCIALNE IN FUNKCIJSKE ZVRSTI):.....	14
POZNAVANJE LITERARNE TEORIJE; PREPOZNAVANJE BESEDNIH IN GLASOVNIH FIGUR.....	15
STALNE BESEDILNE VRSTE.....	15